

ОӘЖ 433

"ЕЛ ҮШІН ТУҒАН ЕСІЛЕР" СЕЙТҚАЛИ МЕНДЕШОВ ТУРАЛЫ

Балтабай Кенжебек, Көпбосынов Нұрдаулет, Тұрсынбаев Байдаулет

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ университеті, филология, I курс

Ғылыми жетекшісі: Қозыбақова Фатима, Әл Фараби атындағы ҚазҰУ университеті, тарих факультетінің "Қазақстан тарихы" кафедрасының жетекшісі

Сейтқали Мендешов 1882 жылы Батыс Қазақстан облысының бұрынғы Ішкі Орданың қалмақ шағыл ауылында дүниеге келген. Ол қызметі Қазақстан тарихына айтарлықтай әсер еткен көрнекті қоғам және мемлекет қайраткері болды. 1903 жылы Қазан мұғалімдер семинариясын бітіріп, Мендешов Бөкей даласы ауылдарында мұғалімдік мансабын бастады, онда революциялық насихат жүргізді (1-сурет).

1-сурет

Оның өмірбаянының маңызды сәттерінің бірі 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліске қатысу болды, ол үшін ол тұтқындалып, Астрахан түрмесіне қамалды. 1917 жылғы Ақпан төңкерісі кезінде ол Новая Казанка ауылында ревком ұйымдастыруға белсенді қатысып, кейін губисполкомда және Орталық Атқару комитетінде жоғары лауазымдарда болды. Оның қызметінің маңызды бөлігі 1-ші қазақ атты әскер полкін құру және өңірде алғашқы комсомол ұйымдарын құру болды. Ол сондай-ақ бірінші кеңестік Конституцияны әзірлеуде және жаңа заңдарды, соның ішінде калым мен Кунның күшін жою туралы жарлықтарды, сондай-ақ көп әйел алуға тыйым салуда маңызды рөл атқарды. Мендешов сонымен қатар елдің саяси өміріне белсенді қатысып, РКП (б) Орталық Комитетінің мүшесі және КАССР ОСК төрағасы сияқты түрлі

лауазымдарды атқарды. Оның республиканың дамуына қосқан үлесі, оның ішінде ағарту, ғылым және табиғатты қорғау саласында да маңызды болды. Ел алдындағы еңбегіне қарамастан, 1937 жылы Мендешов қуғын-сүргінге ұшырап, Алматыда атылды. Алайда оның Қазақстан тарихына қосқан үлесі танылды және ол 1957 жылы КСРО ВКВС анықтамасымен ақталды. Оның есімі Жаңақала ауданындағы және Алматыдағы көшедегі орта мектептің атында мәңгі қалды.

Сейітқали Мендешов өзінің жетістіктерінің арқасында ғана емес, халық пен ұлттық идеяның мүдделерін түбегейлі қорғағаны үшін Қазақстан тарихындағы маңызды тұлға болып қала береді. Оның білім беруді, мәдениетті және ұлттық бірегейлікті дамытуға қосқан үлесін асыра бағалау мүмкін емес. Қазақстанның қоғамдық және саяси өміріне белсенді қатысу кезеңінде ол әлеуметтік әділеттілік, ұлттық мақтаныш және заң алдындағы теңдік қағидаттарын қолдады. Оның қазақ халқының құқықтары үшін күресі және ұлт-азаттық қозғалысқа белсенді қатысуы бостандық пен тәуелсіздік үшін күрестің символына айналды. Мендешов сонымен қатар қазақ мәдениеті мен білімінің дамуына зор үлес қосты. Оның ағарту және мәдениет саласындағы жұмысы қазақтың ұлттық сана-сезімін нығайтуға және халық арасында білімді таратуға ықпал етті. Оның ғылым мен ағарту саласындағы күш-жігері елдің зияткерлік әлеуетін дамытуға қолайлы жағдай жасауға көмектесті.

Қорытындылай келе, өзінің көрнекті тұлғасы мен тынымсыз күш-жігерінің арқасында Мендешов Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуына зор үлес қосты. Оның мысалы қазіргі ұрпақты білімге, мәдени дамуға және белсенді азаматтық ұстанымға ұмтылуға шабыттандырады.

О СЕЙТКАЛИ МЕНДЕШОВЕ "ЕЛ ҮШІН ТУҒАН ЕСІЛ ЕР"

Балтабай Кенжебек, Көпбосынов Нұрдәулет, Тұрсынбаев Байдәулет

Сейтқали Мендешов выдающийся казахстанский общественный и государственный деятель, чья деятельность оказала значительное влияние на историю страны. Статья представляет обзор его жизни и достижений, начиная с ранних лет до годов его активного участия в общественной и политической жизни Казахстана.

ABOUT SEYITKALI MENDESHOV "EL USHIN TUGAN SESIL ER" ***Baltabai K., Kopbosynov N., Tursynbayev B.***

Seytkali Mendeshov is an outstanding Kazakh public figure and statesman, whose activity had a significant impact on the history of the country. The article presents an overview of his life and achievements, starting from his early years to the years of his active participation in the public and political life of Kazakhstan.